

Jubileusz 50-lecia

Wolińskiego Parku Narodowego

Rozmawiamy z dr. inż. Ireneuszem LEWICKIM
Dyrektorem Wolińskiego Parku Narodowego

- Szanowny Panie Dyrektorze. Rozmawiamy w szczególnie podniosłym momencie: Woliński Park Narodowy świętuje 50-lecie. Czy w Pańskim odczuciu ochrona przyrody Polsce uzyskała w świadomości obywateli właściwą jej rangę?

- Jestem przekonany, że ochrona przyrody stała się tematem wszechobecnym, a to już dobrze. Dzięki takim formom ochrony jak np. parki narodowe, sprawy z zakresu ochrony przyrody stają się bliższe poszczególnym małym społecznościom. Ludzie spotykają się zarówno z korzyściami, jakie niesie zamieszkiwanie w pięknych przyrodniczo i chronionych miejscach, jak i z pewnymi ograniczeniami wynikającymi z troski Państwa Polskiego i Unii Europejskiej o dziedzictwo przyrodnicze Europy.

- Godzenie interesów ludzi i przyrody to przede wszystkim relacje między ludźmi. Jak to wygląda w WPN?

- Woliński Park Narodowy zajmując się ochroną przyrody wykonuje swoje ustawowe zadania także w oparciu o współpracę z innymi instytucjami, przedsiębiorstwami, samorządami, organizacjami pozarządowymi. Szczególną uwagę poświęcamy relacjom z miejscowymi samorządami i społeczeństwem mieszkającym w sąsiedztwie obszarów Parku Narodowego.

Taką bieżącą sprawą wymagającą pilnego rozwiązania jest problem zakazu połowu wszelkich organizmów w wodach Parku. Podjęte zostały rozmowy z przedstawicielami wędkarzy w celu doprowadzenia do udostępnienia dla wędkarstwa znacznej powierzchni wód Parku,

w tym Deltę Świny, Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej. WPN przystał na propozycje wędkarzy w tym zakresie, a wędkarze wykazali zrozumienie dla działań podejmowanych przez Park, w tym dla nieudostępnienia do wędkarstwa jezior śródlądowych w okolicy Warnowa. Tak kształtuje się kompromis, choć są osoby, które przez kompromis rozumieją spełnienie ich wszelkich żądań, a przecież nie o to chodzi we współczesnym społeczeństwie. Działalność Parku to również współpraca z innymi instytucjami poprzez utworzenie na terenie i w obiektach WPN Oddziału Archiwum Państwowego w Międzyzdrojach, Stacji Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Białej Górze Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu, a także planowane w najbliższej przyszłości rozpoczęcie działalności Stacji Terenowej Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Parku.

- Jak ocenia Pan możliwości partnerstwa w dziele edukowania społeczeństwa?

- Współcześnie jako najskuteczniejsza forma edukacji postrzegana jest edukacja przez przykład. Idealnie byłoby zatem, gdyby instytucje, poszczególne osoby, które są autorytetami dla miejscowej ludności, swoją postawą prezentowały poparcie dla ochrony przyrody. Jako

partnerskie zachowanie postrzegam także uczciwe prowadzenie polityki przedwyborczej przez samorządowców, szczególnie w zakresie postulatów dotyczących regulacji obowiązujących w Parku Narodowym.

Gdy człowiek wytnie las czy naruszy procesy przyrodnicze w jeziorze, zmienia krajobraz, unicestwi siedliska cennych gatunków, to w konsekwencji zniszczy nieodwracalnie oblicze wyspy Wolin i odbierze jej atrakcyjność. I taką świadomość każdy wypiarz powinien uzyskać wskutek edukacji prowadzonej przez Park i jego partnerów.

- Jakie są cele edukacji przyrodniczej prowadzonej przez Park, jakie znaczenie ma ta edukacja dla społeczeństwa?

- Najważniejszym celem edukowania społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, również, a może szczególnie, społeczeństwa miejscowego, jest uświadomienie ludziom, że ochrona przyrody w WPN zapewnia najwyższe korzyści i to nie wybranym jednostkom, ale całemu społeczeństwu. Oczywiście dla ochrony przyrody konieczne jest podejmowanie decyzji trudnych i budzących sprzeciw ludzi, którzy na pierwszym miejscu stawiają własny interes, a na ostatnim interes społeczny. Taka jest jednak rola WPN i moja: nie przypodobać się ludziom, lecz stać na straży największych skarbów przyrodniczych regionu.

WOLIŃSKI PARK NARODOWY został powołany mocą rozporządzenia Rady Ministrów w dniu 3 marca 1960 roku. Obszar Parku obejmuje część wyspy Wolin chroniąc szczególnie cenne zasoby przyrody nadmorskiej. Od dnia 3 stycznia 1996 roku jest pierwszym polskim parkiem narodowym o charakterze morskim. W dotychczasowe granice włączone zostały wody morskie Zatoki Pomorskiej oraz Zalewu Szczecińskiego. Łączna powierzchnia Parku wynosi 10 937 ha w tym 4 501 ha stanowią obszary wodne.

...nie przypodobać się ludziom, lecz stać na straży największych skarbów przyrodniczych regionu...

Kolejnym celem edukacji jest uświadomienie społeczeństwu, że najcenniejszym elementem regionu jest przyroda, w którą z racji objęcia jej ochroną w parku narodowym nie ingeruje człowiek lub jego ingerencja ograniczona jest do niezbędnego minimum, np. jeziora na obszarze, których swobodnie rozwijają się naturalne procesy to unikalna wartość w skali Europy i jeden z najwyższych walorów turystycznych wyspy Wolin. Przed działaniem edukacji WPN jeszcze dużo pracy.

- Czy przyszłość zachodniopomorskiej przyrody jest zagrożona? Jakimi czynnikami wpływającymi negatywnie na środowisko przyrodnicze zmaga się Gospodarz WPN?

- Przyroda zachodniopomorska jest dobrze chroniona. Jej największym wrogiem jest niestety człowiek, nastawiony na krótkoterminowe zyski materialne, niedoceniający skarbów przyrody, które dostaje za darmo i jeśli się postara - na zawsze. Tak samo, jak istnieją pseudo-kibice, tak niestety istnieją pseudo-turyści i pseudo-wędkarze. Park jest otwarty dla ludzi, którzy cenią przyrodę, zostawiają po sobie porządek. Niestety zdarzają się też ludzie, którzy oczekują od Parku bezkrytycznego podejścia do złych nawyków i nieprawidłowych zachowań, a także odstąpienia przez Park od realizacji zadań wyznaczonych ustawą o ochronie przyrody. I to moim zdaniem jest najpoważniejszy czynnik zagrażający bezpieczeństwu przyrodniczemu regionu.

Dzięki włączeniu Polski do sieci NATURA 2000 ochroną siedliskową objęto znaczną część województwa, w tym wyspy Wolin i Uznam. Obszary specjalnej ochrony ptaków ustanowiono na Delcie Świny, na Zalewie Szczecińskim oraz Zatoce Pomorskiej. I wymieniam tu tylko obszary znajdujące się w granicach Parku. Ustanowienie wielu obszarów ochrony w ramach sieci NATURA 2000 dowodzi, że stan przyrody zachodniopomorskiej jest dobry i warty zachowania, a jednocześnie zagrożony działalnością człowieka.

- Geograficznie sprawa nie jest łatwa, od północy brzeg morza, od zachodu granica państwa...? Jak układa się współpraca z niemieckim sąsiadem?

- Położenie Parku jest jego zaletą, a nie wadą. Bezpośrednie sąsiedztwo z innymi państwami europejskimi umożliwia współpracę międzynarodową, wymianę doświadczeń i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć.

Od wielu lat WPN ściśle współpracuje z instytucjami zajmującymi się ochroną

Foto: Ewa Lewicka

przyrody po stronie niemieckiej. Park Natury Wyspy Uznam, Park Narodowy Jasmund czy Rezerwat Biosfery na Wyspie Rugia to nasi wypróbowani partnerzy w licznych przedsięwzięciach na rzecz ochrony przyrody oraz działaniach związanych z przybliżaniem naszym społeczeństwom piękna wyspiarskiej flory i fauny. W Danii partnerem WPN jest Den Erhvervsdrivende Fond NaturBornholm - prestiżowy ośrodek edukacji przyrodniczej.

Obecnie we współpracy z Museum fur Meereskunde Und Fischerei Aquarium (DMM) oraz Ozeaneum w Stralsundzie uczestniczymy w programie, którego celem jest uzyskanie środków z funduszu INTERREG IV na zakup multimedialnych przewodników do Muzeum i Ozeaneum w Stralsundzie, Muzeum Przyrodniczego WPN oraz Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie. Zakup ten umożliwi udostępnianie Muzeów z tekstami przewodnickimi w języku polskim, angielskim i niemieckim.

- Panie Dyrektorze, powędrujmy przez chwilę po Parku. Jak znajdziemy miejsca, które zachwycą turystę?

- W WPN jest wiele takich miejsc. Każdy wybierze dla siebie to najpiękniejsze według własnych upodobań. W WPN są trzy szlaki turystyczne. Szlak zielony biegnie od Międzyzdrojów do Jezior Warnowskich, obok Zagrody Pokazowej Żubrów. Prowadzi nad malownicze jeziora rejonu Pojezierza Warnowsko - Kołczewskiego: Czajcze, Domysłowskie, Rabiąż i Warnowskie. Jednym z piękniejszych miejsc w Parku jest Jezioro Czajcze wraz z półwyspem z pozostałościami średniowiecznej warowni.

W południową stronę Parku prowadzi szlak niebieski. Wiedzie on poprzez Jezioro Turkusowe i punkt widokowy na Piaskowej Górze na Zielonkę. Ze wzgórza Zielonka

rozciąga się wspaniały widok na wody Zalewu Szczecińskiego, wyspy Deltę Świny oraz Morze Bałtyckie.

Szlak czerwony jest fragmentem międzynarodowego szlaku: Wokół Bałtyku i prowadzi wybrzeżem morza, pod najwyższym wzniesieniem klifowym na wybrzeżu polskim: wzgórzem Gosań, na którym znajduje się punkt widokowy dostępny z drogi wojewódzkiej nr 102.

Ponadto w Parku udostępniono siedem ścieżek przyrodniczych, Muzeum Przyrodnicze WPN w Międzyzdrojach oraz Zagrodę Pokazową Żubrów.

Woliński Park Narodowy obejmuje obszar o szczególnych wartościach przyrodniczych, które raz zniszczone, nigdy nie odtworzą się w takim samym zakresie. Zatem przebywając w tym jedynym w swoim rodzaju sanktuarium przyrody pamiętajmy o poszanowaniu prawa do życia i rozwoju wszystkich zamieszkujących tu gatunków roślin i zwierząt. Pamiętajmy także o tym, że człowiek jest tutaj tylko stróżem przyrody, a nie jej władcą. I nikt z nas nie został uprawniony przez przyszłe pokolenia do pomniejszania należnego im dziedzictwa przyrodniczego.

-Dziękuję za rozmowę, życząc dalszych sukcesów w pielęgnowaniu tej nadmorskiej perły przyrody.

- Aleksandra Wojtowicz